

Birkot HaTorah- Part Five

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה. והערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל.

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. ברוך אתה ה' נותן התורה.

1. רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף ה עמוד ב

וכנגד אלו השלש ברכות תקינו לומר בבקר שלש ענינים מקרא דהיינו פרשת קרבנות ומשנה דהיינו איזה מקומן ומדרש דהיינו רבי ישמעאל אומר וכו'. וברכת 'אשר בחר בנו' שהיא מעולה למקרא וברכת 'הערב' למשנה וברכת 'על דברי תורה' למדרש.

...ואשתכח דהוו להו שתי ברכות האחת כנגד תורה שבכתב והאחרת כנגד תורה שבעל פה שהמדרש והמשנה הכל בכלל [תורה] שבעל פה הוי וסגי ליה בברכה אחת:

2. Artscroll Siddur pg. 16

Each part of the blessings expresses a different idea. The first, אשר קדשנו, *Who has sanctified us*, applies to the commandments; the second, והערב נא, *Sweeten the words*, is a prayer; the third, אשר בחר בנו, *Who selected us*, is an expression of thanks for the gift of the Torah.

והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך

3. ספר אבודרהם ברכות השחר

הערב נא יי' אלהינו על שם (מלאכי ג, ד) "וערבה ליי'". כלומר שיערבו עלינו דברי תורה לעסוק בהן מאהבה.

4. מלאכי פרק ג

(ד) וְעֲרְבָה לִיקוֹק מְנַחֵת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם כִּימֵי עוֹלָם וְכִשְׁנַיִם קְדָמְנֵיֹת:

5. סידור רב יעקב מעמדין עמ' קל

'הערב' המתק- על היות לשון משנה סתום וקצר בלי נתינת טעם

6. ספר המנוחה

פירוש, אחר הבנתם יהיו לנו ערבים ומתוקים, ונשכח כל העמל שעמלנו בהם וישוב לנו העמל ההוא למנוחה ועונג, שאם לא כן לא יהיה עמלו בתורה.

7. Rav Shimon Schwab Rabbi Schwab on Prayer pg. 80

Once we have made an effort to apply ourselves to learning, we ask *Hakadosh Baruch Hu* to make the words of Torah sweet to us. A very prosaic analogy would be one who is reluctant to jump into a cold pool of water. However, once he has jumped in and "broken the ice", he enjoys the water immensely. Learning Torah is a similar experience. At first, it is very difficult to overcome the obstacles and make the necessary effort. However, as a result of the *leusok*, the hard work which we expend, we ask *Hakadosh Baruch Hu* to make it pleasant and sweet for us.

One of the benefits that a Jewish person derives from *Talmud Torah* is the enjoyment of the learning, the *cheshkas haTorah*. We ask that the words of the Torah become sweet in our mouths, stressing the physical aspect of learning, that of actually saying the words of the Torah.

8. ר"י בר יקר

'הערב' ע"ש "ערוב עבדך לטוב" (תהלים קיט, קכב) [טוב זהו תורה, ומסיים "אל יעשקוני זדים" שהתורה מגנה]...ואן ערוב לשון ערבות ובטחון, כמו "עשקה לי ערבני" (ישעיה לח, יד), כמו כן הערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך, יהי רצון שיהיו לי דברי תורה לבטחון

9. תהלים פרק קיט

(קכב) ערב עבדך לטוב אל יעשקני זדים:

10. ישעיהו פרק לח

(יד) כסוס עגור כן אצפצף אהגה כיונה דלו עיני למרום אדני עשקה לי ערבני:

ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצי עמך בית ישראל

11. ר"י בר יקר

מתחילה שואל שיזכה ללמוד תורה כיון שחפץ בו. וכשחזר ואמר ונהיה אנחנו וצאצאינו כלנו יודע שמך ועוסקי תורתך, מתפלל שלא ישכח, על שם "ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעת לבניך ולבני בניך" (דברים ד, ט)

12. רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק א

הלכה א- נשים ועבדים וקטנים פטורים מתלמוד תורה, אבל קטן אביו חייב א ללמדו תורה שנאמר ולמדתם אותם את בניכם ב לדבר בם, ואין האשה חייבת ללמד את בנה שכל החייב ללמוד חייב ללמד.

13. ב"ח אורח חיים סימן מז

...והא דאיתא בכל הסדורים 'ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצי עמך בית ישראל וכולי' איכא למידק נימא בקיצור 'ונהיה אנחנו וכל עמך בית ישראל וכולי?' ונראה לפע"ד שניתקן על פי דברי רבותינו ז"ל (ב"מ פה א) דכל הרואה בנו ובן בנו עוסק בתורה מובטח לו שאין התורה פוסקת מזרעו שנאמר (ישעיה נט כא) "לא ימושו מפיו ומפי זרעך וכו'" ולפ"ז צריך שיאמר 'וצאצאינו וצאצי וצאצינו וצאצינו וצאצי עמך בית ישראל וכולי' וכן שמעתי שנוהגים כך במדינות אחרות ונכון הוא

14. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פה עמוד א (פרק ז - השוכר את הפועלים)

אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן: כל שהוא תלמיד חכם, ובנו תלמיד חכם, ובן בנו תלמיד חכם, - שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם, שנאמר "ואני זאת בריתי וגו' לא ימוש מפיו זרעך ומפי זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם". מאי "אמר ה'" - אמר הקדוש ברוך הוא: אני ערב לך בדבר זה. מאי "מעתה ועד עולם" - אמר רבי ירמיה: מכאן ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה.

15. ספר אבודרהם ברכות השחר

וגם מצאתי כתוב בשם הרא"ש אסמכתא לזה מפסוק אחר שנאמר (דבר' לב, ז) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך וסמיך ליה בהנחל עליון גוים וגומר כלומר כשאביך וזקניך הם תלמידי חכמים ואתה עמהם אז תהיה התורה נחלה לך ולזרעך עד עולם. וזהו שאמר הכתוב (קהלת ד, יב) והחוט המשולש לא במהרה ינתק. והני מילי בהיותם כאחד בחיי' כאשר משמע הכתוב.

16. מגן אברהם סימן מז

כתב הב"ח לומר 'וצאצינו וצאצי צאצינו' דאמרי' כל שהוא ובנו וב"ב ת"ח אין תורה פוסקת מזרעו לעולם עכ"ל ול"נ 'דצאצינו' היינו יוצאי חלצינו וכן תרגום באיוב כ"א על וצאצינו בניא ובני לכן אין לשנות הנוסחא:

כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה

17. ר"י בר יקר

ע"ש ששאל בטחון על ידי תורה, הזכיר גם כן שנהיה יודעי שמך, ע"ש "ויבטחו בך יודעי שמך". וידיעת השם היא להדבק בדרכו, כדדרשין בספרי (עקב יא, כב): "ולדבקו בו" (דברים יא, כב), הדבק בחכמים ובתלמידיהם ומעלה אני עליך כאילו עליית למרום ונטלת...'

18. Rav S. R. Hirsch Parshat Haazinu pg. 629-630

In Berachot 21b, the prescription of ברכת התורה לפנייה, of saying the Bracha before the reading of the Torah, is taught from this passuk. Just as here, before he began reading the Word of G-d of the שירה, Moses declared its meaning as being a Word of G-d, as the proclamation of His Name, and thereby bound his hearers to listen to his words in that sense, and to manifest this by professing devotion to His Greatness, so, in truth is the whole Torah a "proclamation" of the Name of G-d, the revelation of G-d in this world, in the human race, in Israel, and in the way Israel has to form its life.

19. ספר אבודרהם ברכות השחר

ולומדי תורתך לשמה ולא לקרותו רב, כדאמרי' בספרי (פרשת עקב) שמא תאמר הריני לומר תורה בשביל שאהיה עשיר בשביל שאקרא רב בשביל שאקרא דיין ת"ל (ע' דברים א, יג) "לאהבה את ה' אלקיך" אלא עשו דברים לשמן וסוף הכבוד לבא.

20. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יז עמוד א (פרק ב - היה קורא)

"ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם". לעושים לא נאמר אלא לעושיהם - לעושים לשמה, ולא לעושים שלא לשמה. וכל העושה שלא לשמה נוח לו שלא נברא.

ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל

21. רש"י מסכת ברכות דף יא עמוד ב

ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל - גרסינן, ולא גרסינן למדני חקיק, שאין זו ברכה והודאה על שעבר אלא לשון בקשה, ודוד כי אמרה (בתהלים קי"ט) לא לשם ברכה אמרה אלא בלשון בקשה, והכי קאמר: ה' שאתה ברוך - למדני חקיק.

22. ספר אבודרהם ברכות השחר

בא"י המלמד תורה לעמו ישראל שנאמר (שמות כד, יב) "ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם", וכתוב (מלאכי ג, כב) "זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב על כל ישראל חוקים ומשפטים".

ואין לחתום 'בא"י למדני חקיק' משום דבירוש' (ברכות א, ח) סותר חתימה זו מפני שאין עושין פסוק ברכה. ורש"י פירש טעם אחר למה אין חותמין כך מפני שכל חתימה היא לשון הודאה שמודה לשם שיש לו כח למלאות בקשתו, אבל 'למדני חקיק' היא לשון בקשה ואין זה מטבע ברכה.

23. איגרת הרמב"ם חידושי הרמב"ם נספח לתשובות הר"מ-הל' תפילה פ' ז'

ואמנם אם יחתום 'המלמד תורה', הרי הוא טועה, לפי שה' לא ילמדנו אותה, אלא ציוונו ללמדה וללמדה, וזה נמשך אחר עקר תורתנו, והוא שמעשה מצוות בדינו, לא בהכרח מה' על עשייתן או עזיבתן

24. סידור רב יעקב מעמדין עמ' קל

עוד היום מלמדה לעמו כל הקרב קרב. לדרוש ולחקור בה גם בלי רב

25. R' Aaron Rakeffet-Rothkoff, The Rav: The World of Rabbi Joseph B. Soloveitchik Vol. 2 pp. 201-202

The cathartic impact on me of studying Torah is rooted in the wondrous experience I always have when I open up the gemora. Somehow, when I open up the gemora, either alone or when I am in company as when I teach others, I have the impression, do not call it a hallucination, as if I hear, so to say, the soft footsteps of somebody invisible. He comes in and sits down with me, sometimes looking over my shoulders. It is a simple idea, not mystical at all. Our sages already stated that "the Presence of God dwells among [those who occupy themselves with the Torah]... Whence can it be shown that it applies even to me? Because it is said: 'Wherever I permit My Name to be mentioned, I shall come to you and bless you' (Shemot 20:21)" (Avot 3:7; Berachot 6a). We all believe that the One who gave us the Torah has never deserted the Torah. He simply walks and accompanies the Torah wherever the Torah has, let us say, a rendezvous, an appointment or date, with somebody. The Giver of the Torah is there! ... The study of Torah is basically, for me, an ecstatic experience in which one meets God... Our sages equate the study of Torah with revelation, the great event and drama of God's revelation on Mount Sinai. This event is reenacted, restaged, and relived every time a Jew opens the Talmud.

אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. ברוך אתה ה' נותן התורה.

26. רש"י מסכת ברכות דף יא עמוד ב

וזו היא מעולה שבברכות – התורה, לפי שיש בה הודאה למקום וקילוס לתורה ולישראל.

27. טור אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן מז

ויכוין בברכתו על מעמד הר סיני אשר בחר בנו מכל העמים וקרבונו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש ונתן לנו את תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדתו שהיה משתעשע בה בכל יום

28. Rav Shimon Schwab Rabbi Schwab on Prayer pg. 79-80

This means that Hakadosh Baruch Hu has selected us, Am Yisrael, as the beneficiary of His gift, תורתו, which He did not give to any other nation. While the nations of the world were also given laws, such as the seven Noahide mitzvos, and even had derech eretz, with its lofty concepts of middos tovos, which was קדמה לתורה, befitting the human being who was created btzelem Elokim, they were, nevertheless, not given the special gift of His Torah. With Matan Torah, at Har Sinai, with all its ramifications, the Jewish people received not only a "code of laws" but concurrently, Hakadosh Baruch Hu infused the Jewish neshamah with a special kedushah. The Toras Hashem was put into our system as a gift by Hakadosh Baruch Hu to elevate the nishmas Yisrael.

This is what is meant when Chazal tell us that while a Jewish embryo is developing in the womb, a malach teaches it the entire Torah (Niddah 30b). So when the child is born, he or she, as a part of the Jewish nation, Klal Yisrael, already has the kedushas nishmas Yisrael. This, then, is what is meant by this bracha, and why it is called מעולה שבברכות, the most elevated of the ברכות התורה. We recognize the uniqueness of this gift, in that Hakadosh Baruch Hu selected us, Klal Yisrael, to receive this special gift of Torah with which He has infused our Neshama. After Matan Torah we became a different nation than we were before. Our souls were infused with the holiness of Torah.

29. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף פא עמוד א (פרק יא - ואלו נדרים)

שלחו מתם: הזהרו בערבוביתא, הזהרו בחבורה, הזהרו בבני עניים שמהן תצא תורה, שנאמר: "יזל מים מדליו, שמהן תצא תורה". ומפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניה? אמר רב יוסף: שלא יאמרו תורה ירושה היא להם. רב ששת בריה דרב אידי אומר: כדי שלא יתגדרו על הצבור. מר זוטרא אומר: מפני שהן מתגברין על הצבור. רב אשי אומר: משום דקרו לאינשי חמרי.

רבינא אומר: שאין מברכין בתורה תחלה, דאמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב: "מי האיש החכם ויבן את זאת?" דבר זה נשאל לחכמים ולגביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, דכתיב: "ויאמר ה' על עזבם את תורת וגו'", היינו לא "שמעו בקולי" היינו "לא הלכו בה!" אמר רב יהודה אמר רב: שאין מברכין בתורה תחלה.

30. רש"י מסכת נדרים דף פא עמוד א

שאינ מברכין - כשמשכימין לתלמוד תורה ותלמידי חכמים (ד) בני תלמידי חכמים מתוך שהן זהירין לעסוק בתורה ורגילין בה אינן זהירין לברך כשפותחין לא מקיימא ברכתא [כדאמרינן בברכת התורה] נהיה אנחנו וצאצאינו מלומדי תורה.

31. הר"ן מסכת נדרים דף פא עמוד א

דבר זה נשאל לחכמים וכו' ולא פרשוהו - מדכתי' "ויאמר ה' על עזבם את תורת" מכלל דליכא דיידע להדורי טעמא אלא קודשא בריך הוא בלחוד ומצאתי במגילת סתרים של ה"ר יונה ז"ל דקרא הכי דייק דעל שלא ברכו בתורה

תחילה אבדה הארץ דאם איתא על עזבם את תורת כפשטא משמע שעזבו את התורה ולא היו עוסקין בה כשנשאל לחכמים ולנביאים למה לא פרשוהו והלא דבר גלוי היה וקל לפרש אלא ודאי עוסקין היו בתורה תמיד ולפיכך היו חכמים ונביאים תמהים על מה אבדה הארץ עד שפרשו הקב"ה בעצמו שהוא יודע מעמקי הלב שלא היו מברכין בתורה תחלה כלומר שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כ"כ שיהא ראוי לברך עליה שלא היו עוסקים בה לשמה ומתוך כך היו מזלזלין בברכתה והיינו לא הלכו בה כלומר בכונתה ולשמה

32. מראית העין מסכת נדרים דף פא עמוד א

...ואולם רבינו יונה ז"ל והביאו הר"ן ז"ל פירש דהיו עוסקין בתורה אך בלבם לא היו מחשיבים התורה והיא נבזית שאין כדאי לברך עליה והקב"ה גלה סודם ע"ש באורך. ואפשר לדקדק בזה אומרם שלא ברכו בתורה תחילה כי תיבת תחילה נראית שהיא יתירה. אך אפשר כי הנה רוע לבבם לא גילו אותו ולכן כשהיו עולין לס"ת בצבור היו מברכין אבל בתחילת לימודם כשקמים בשחר ועוסקים בתורה לא היו מברכין שלא היתה חשובה בעיניהם וז"ש תחילה ר"ל בתחילת לימודם כשקמים בבקר דסברי שאינו כדאי לברך עליה לאפוקי שמברכין בעלי"ס"ת וגובנין דעת הבריות ה' ברב רחמיו יזכנו לעסוק לשמה בתורתו תורת חיים:

33. ב"ח אורח חיים סימן מז

ב ומ"ש דאמר רב יהודה אמר רב וכו'. רבינו מביא ראייה מרב יהודה אמר רב שהקב"ה מקפיד על לומדי תורה אפילו עוסקין בה טובא אם אינן זהירין לברך בתורה תחלה. ואיכא לתמוה טובא למה יצא כזאת מלפניו להענישם בעונש גדול ורם כזה על שלא ברכו בתורה תחלה שהוא לכאורה עבירה קלה ונראה דכונתו יתברך מעולם היתה שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה ולכן נתן הקב"ה תורת אמת לישראל במתנה שלא תשתכח מאתנו כדי שתתדבק נשמתנו וגופינו ברמ"ח איברים ושס"ה גידין ברמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה שבתורה ואם היו עוסקים בתורה על הכוונה הזאת היו המה מרכבה והיכל לשכינתו יתברך שהיתה השכינה ממש בקרבם כי היכל ה' המה ובקרבם ממש היתה השכינה קובעת דירתה והארץ כולה היתה מאירה מכבודו ובזה יהיה קישור לפמליא של מעלה עם פמליא של מטה והיה המשכן אחד אבל עתה שעברו חוק זה שלא עסקו בתורה כי אם לצורך הדברים הגשמיים להנאתם לידע הדינים לצורך משא ומתן גם להתגאות להראות חכמתם ולא נתכוונו להתעצם ולהתדבק בקדושת ורוחניות התורה ולהמשיך השכינה למטה בארץ כדי שתעלה נשמתם למדרגה גדולה אחרי מיתתם הנה בזה עשו פירוד שנסתלקה השכינה מן הארץ ועלתה לה למעלה והארץ נשארה בגשמיותה בלי קדושה וזה היה גורם חורבנה ואבידתה והוא אמרו מי האיש החכם וגומר על מה אבדה הארץ וגומר ויאמר ה' על עזבם את תורתך אשר נתתי לפניך וגומר ואמר תורתך תורת אמת אשר נתתי במתנה שלא יהיו למדין ושוכחין וגם פירשתי להם טעם כל הדברים ופירושיהם וזהו אשר נתתי לפניך כשלחן ערוך וכו' וכמו שכתבו רבותינו ז"ל (עירובין נד ב, מכילתא ריש משפטים) על פסוק (שמות כא א) ואלה המשפטים אשר תשים לפניך וכוונתי שיתקשרו בעצם קדושת תורתך תורת אמת והשכינה תהא שורה בקרבם והמה עזבו את תורתך ולא הלכו בה פירוש תחלת ההליכה ברוחניות התורה ממדרגה למדרגה כדי שתתדבק הנשמה בעצמות קדושת התורה לא הלכו בה דהיינו לא הלכו בה לשמה בשעה שבאו לפתוח בעסק התורה ולברך לפניך יתברך ולהודות לו על נתינת התורה לעמו ישראל כדי שיהיו דבקים בקדושתה ובשכינתו יתברך והוא המכוון בברכת אשר בחר בנו על אשר קרבנו לפני ה' סיני ונתן לנו תורתו הקדושה כלי חמדתו שהיה משתעשע בה בכל יום כדי שתתדבק נשמתנו בעצמות קדושת התורה ורוחניותה ולהוריד השכינה בקרבנו לא הלכו בה לעסוק בדברי תורה לשמה כי בזה נענשו שנסתלקה השכינה מן התחתונים ואז אבדה הארץ נצתה כמדבר מבלי עובר כלומר נחרבה ונשארה חומרית מבלי עובר שם קדושת השכינה כי נסתלקה השכינה לגמרי מן הארץ ועלתה לה למעלה וכך היא גירסת רב אלפס (ברכות ה ב) ולומדי תורתך לשמה וכזה ראוי להגיה בסדורים: